

בידי המזרחי. שאלתיו איך הוא מעלה על דעתו שהיהדות העובדת - (ההסדרות אינה רק מוסד אלא אידיאה) שהאיש והעם יחיה מיגיע כפיו - יסתלק מתנוך עבות תימן ומרוקו, ושלא יוכלו להקים בתי ספר דתיים בזרם העובדים. הוא מוכן לוותר על זרמים - ודורש שהמדינה תעשה כל החינוך. אמרתי לו שזוהי דעתי, אבל אינו רואה שבארבע שנים אלה אפשר יהיה לבטל חוק הזרמים, ורק בתוך הזרם אפשר להקים בתי ספר דתיים.

30.1.50, יום ב' יב' שבט

עליתי הבוקר לירושלים.

השתתפתי בשיבת ועדת הבטחון.

הזמנתי בורג וחבריו לשיחה.

- נהקבלה השובתו של אילת בדבר מחשבתו של מורגנסוני והערכתו המצב. אילת נחיעץ עם פליכס וניילס וידידים אחרים. אין לדעתו יסוד לנוסח מורגנסוני בהערכת מצבנו הנוכחי. הוא תלוש מהבית הלבן וממחלקת המדינה. אינו מעריך דיו אישיותו של אציסון. ההרשם מקרית משיחה עם רוקוול ופקידים אחרים שאינם קובעים. גם לדעת אילת אין להגיד ש"מצבנו" תקין ומחוסן מפני משבר או משברים - אם ניתוח מדויק של הנתונים והנסיונות כאן אינו מצדיק הגדרותיו ומסקנותיו".

לדעת אילת "אי הסדרת יחסינו עם ממשלת אה"ב נובעת בעיקר (מהעובדה)

שטרם הגענו להסדר שלום עם הערבים. אמנם עמדתנו כמדינה ניטרלית אינה לגמרי

לפי רוחם של אנשי מחלקת המדינה", ביחוד כשהדבר משפיע על הצבעותינו באו"ם;
אך אין עמדה זו כשלעצמה מעוררת אצלם דאגה רצינית להוכן מדיניותנו יותר משהיא
קיימת למשל לגבי מדיניות הודו.

"מדיניות אציוסון מנוגדת לתקמולה שמנהל מורגנסווי בישראל להקמה גוש של
מדינות המזרח", אציוסון חותר להבטחת עצמאותן של המדינות שמחוץ לגושים הסובייטי
והאמריקאי, שלא יתפכו מכשירים בידי רוסיה. "ברם אין טרומן וממשלתו מוכנים
להכנס להתחייבויות כספיות חדשות על ידי גבוש גושים מדיניים, נוסף לאשלנסן,
סיהיו הלויים בארה"ב מבחינה כלכלית". סעיף 4 מסתייג מהכניות מדיניות וצבאיות
ישירות ומכוון לנצול הון אמריקאי פרטי ומכשירי או"ם במלחמה הקונסטרוקטיבית של
ארה"ב בקומוניזם.

"אין סיבות למקפק בידידות טרומן לישראל". עמדת מחלקת המדינה מאז ומתמיד
אויבה לנו אצל רוב אנשיה, ובלתי אוהדת אצל כולם". "אנשי שמיות, מטרת
אנטי ציונית של 30 שנה ויותר, פרוץ בריסיות מובהקת ודאגה לאינטרסים אמריקאים
בארצות ערב קובעים יחסם, ואין להניח שישתנה במהרה ובנקל אף בחנאים חקיינים
יותר. אבל נאמנות אישית לנשיא, חוב ידידי ישראל בעלי השפעה בקונגרס ודעת
צבור אוהדת לנו מכריחים אציוסון שאינו מתנגד אך גם אינו אוהד פעיל לדאוג שלא
תחזור פרשת לנב"ט - "מסיבות אלו אין לדעת אילת לחשוש כפי שמנבא מורגנסווי
לתקלות מתאומיות, כל זמן שיחסינו עם הנשיא ישארו במצבם כיום". הדאגה לבטחון
ויציבות במזרח התיכון עולה היום על כל מגמה אחרת במדיניות החוץ האמריקאית.
שלוש עשר מדינה ערבית ירים קרננו בכל המובנים בעיני טרומן ובעיני הצבור בארה"ב
ויכריח מחלקת המדינה להזהר יותר ביחסיה עמנו".

"בקורו של רה"ט בווישינגטון חשוב ביותר לחיזוק הקשר עם הנשיא ואציוסון.
עליו להסביר להם מדיניות ממשלתנו. אמנם אין לצפות משיחות-הסברה בלבד לחוצאות

מידיות או למהפכה ביחסינו עם ממשלת ארה"ב מפני שטרומן לא יעשה דבר מכריע במדיניות חוץ מבלי להתייעץ באציוסון, (2) לאציוסון יתחשב גם עתה כבעבר בדעת יועצי הסתלקה, שדעתם וודאי תהיה שישלהמנע מהפגנת ידידות יתרה כלפי ישראל כל עוד לא הושג שלום בינה לבין ערבים".

"המיכת אציוסון בזיון הערבים XX המבוטאת במכתבו לאנגליה נובעת לדעת אילת מהנימוקים האלה: (1) חשד בכוונותינו להפשטות טריטוריאליה לפני הסכם שלום עם הערבים, (2) להפגין המיכת ארה"ב באנגליה בפרוט הסו"מ לחידוש ההסכמים שלה עם מצרים ועיראק, (3) לנצל דאגתם לבסחון עמי ערב. מבחינה תעמולתית".

אילת אינו רואה הצעתו של מורגנסווי לסדר ראיון באמצעות מוריס או גריין כהתאימה. אלה יוכלו להשפיע על הנשיא לקבל רה"מ בהיותו כאן, אך זאת אפשר לסדר גם בלעדיהם. לפני שהנשיא יחליט על הזמנה רשמית לרה"מ⁴ דוגמת נהרו יוועץ בוודאי באציוסון ואציוסון יתנגד להזמנה זו, אם הזמנה דומה לא תישלח גם לראשי ממשלות ערב או לעדות לאחד מהם.

אילת רואה שתי אפשרויות: (1) או שיוצע רשמית ע"י מק" או באמצעות אילת לטרומן ואציוסון, שרה"מ יבוא לבירור יחסי ישראל ארה"ב - במקרה זה יהיה צורך להודיע טראש הנושאים, כגון מלווה, רכישת נשק וכדומה, (2) שרה"מ יבוא הנה לפי הזמנה הטגבית והפגישות עם הנשיא ואציוסון יסתדרו בפחות רשמיות והפטר. הכיכונים בהצעה לאילת נראית הדרך השנייה, כי היא פחות מחייבת הצדדים, יהיה ערך מיוחד לביקור אם נגיע להסכם עם עבדאלה.

- בא אצלי גרינבוים. מבקש מלווה של 100,000 ל"י מהגזברות לסובת העולים הפולנים, בתנאי שרמז ישלם החוב שקבל מהי.אס. יש לזמן יחד גרינבוים, רמז וקטלן.

- בא אה"צ דוד שאלתיאל - הוא ויחזקאל נזדמנו אמש עם יבאל ומקלף. יבאל סבור שהיל ספר לא יוכל להיות צבא ומשטרה. מי ימנה הקצינים? איך יפקד אורח (מפקד המחוז) לפקד על צבא? מאיפה יבוא המטה של חסיכת חיל הספר כשזה יעבור לצבא בזמן מלחמה? יבאל מציע או שהיל הספר יעבור לגמרי למשטרה, וזו תקבל על עצמה שמירת הגבולות, או שזו תהיה חסיבה צבאית שהורה לשמירת הגבול. הצבא לא ידאג לחיל-הספר אם לא יהא זה צבא.

לדעת דוד צריך חיל הספר להיות משטרת הכפר והגבול, והמשטרה תצומצם

בעיר, אבל לדעתו זה לא יתכן עכשיו כי זה "יהרוג" רשות הצבא.

שאלתי דוד מה הוא רוצה? סיקור מלחמתי. אבל אין מלחמה עכשיו, ואין להגיד

שאין כל סיכוי לשלום. יחסינו עם הערבים חלויים ביחסינו עם אמריקא ואנגליה.

סדיניות אמריקא חלווה במידה רבה במדיניות אנגליה א במזרח התיכון, כי אנגליה

היא בן הברית הראשון של אמריקא, ולכן יתכן גם שיהיה שלום, אבל אם יפעל שנתיים

ב/אירופה וילמד וחפרוץ אז חלילה מלחמה יקבל סיקור מלחמתי. אם לא - נתיעץ אז.

- באו אצלי, לפי הזמנתי, אנשי "למפנה": אריה הנדלר, דר כורג, אנו.

נצטרף אליהם לחמהוני גם דר. קובץ. סיפרתי להם על השיחות של הרצוג ופגישתי

אמש עם שפירא. הם היו המימי דעה עם טענותי כלפי שפירא. הם סוענים זאת בעצמם,

אבל לא בהם תלוי הדבר אלא בשפירא.

- בערב שיחה ארוכה עם זאב על מעמדו. מחלונן שאינו משהף אוהו ומתייעץ

אתו, ולפעמים גם קובע דברים בניגוד למה שהוא קבע מקודם. גם נוסח "חוקה"

מפורטת הקובעת העמדות. שאלתי אם אינו רואה צורך להבהיר היחוד של מזכיר

הקבינט, מנהל משרד ראש הממשלה, מזכיר המדינה ומזכיר פרטי של רה"מ. "חוקתי"

כוללה כמעט כל המקידים אלה, ובקושי היא מחישבת עם הנהלה מעשית של דברים. כמזכיר הקבינט עליו להכין ישיבות הממשלה ולדאוג לקיום ההחלטות ולפעולת הוועדות הנקבעות בישיבה. כמנהל המשרד של רה"מ עליו לפקח על כל המשרדים הקשורים למשרד רה"מ (סטטיסטיקה, שידור, מודיעין, מועצה מדעית, ועדת הנגב, חיאות ועוד), שמסופקני אם איש אחר יעשה זאת. נחוץ לדלתי שמישהו במשרד רה"מ יפקח על סגנון הממשלה לכל משרדה - באיזו מידה היא יעילה ומסבירה שנים לצבור הפונה אליה, אין האוצר מסוגל להפקיד זה. ויש המקידים של מזכיר או מזכירים פרטיים של רה"מ. אין אני מנהל משרד מופתי, ואיני יכול בנקל להיות כבול בכבלי פורמליות והיררכיה, ולא יתכן שלא אפגש עם איש בלי נוכחותו של המזכיר.

31.1.50, יום ג' יג' שבט

2)

אלי גרינבוים הגיש הערותיו לתכניה 1950. הוא מניח שהמפוצע בשנת 1950 יהיה 1.200.000 אוכלוסין (יהודים וערבים), שיתקבלו מתוספת עליה ורבוי טבעי. בכל אחת משלוש השנים הבאות יהיה גידול של 200,000 (כולל עליה ורבוי טבעי) באופן שבסוף 1953 יגיע הישוב ל-1,800,000.

מניח שבחירי המוצרים והיבוא לא ישתנו. השקעות בחקלאות לפי שר האוצר 15 מיליון ל"י, השערה 20-15 מיליון. לחרושת לפי שר האוצר 22 מיליון, השערה 10-15 מיליון ל"י. לדיור (לפי וועדת ג. זק 59 מיליון ל"י) 40 מיליון ל"י, לבנינים מסקיים (לפי ועדת זק 11 מיליון ל"י) 6 מיליון, לבנינים צבוריים